

Konsultatīvās padomes mazākumtautību līdzdalības veicināšanai Latvijā

Sigita Zankovska-Odiņa
Latvijas Cilvēktiesību centrs
Konference “Mazākumtautību konsultatīvo mehānismu
līdzdalība lēmumu pieņemšanā”
Rīga, 26.09.2013.

Integrācijas politikas ietvars

- Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018. gadam (pieņemtas 11.10.2011.)
- 3 galvenās jomas:
 - Pilsoniskā sabiedrība un integrācija (viens no mērķiem – stiprināt tradicionālās un netradicionālās pilsoniskās līdzdalības formu);
 - Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa;
 - Saliedēta sociālā atmiņa.
- Pašvaldību integrācijas programmas vai rīcības plāni.

Pastāvošās dialoga platformas – nacionālais līmenis

- Piecas nacionālā līmeņa konsultatīvās padomes:
 - Valsts prezidenta Mazākumtautību konsultatīvā padome (izveidota 1996. gadā)
 - Konsultatīvā padome mazākumtautību izglītības jautājumos (IZM, izveidota 2001. gadā)
 - Mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvju Eiropas Padomes Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību ieviešanas uzraudzības komiteja (KM, izveidota 2006. gadā)
 - Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome (KM, izveidota 2012. gadā)
 - Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai (KM, izveidota 2013. gadā)

Pastāvošās dialoga platformas – pašvaldību līmenis

- Sabiedrības integrācijas komisijas vai īpašas konsultatīvās padomes izveidotas vairāk kā 10 pašvaldībās. Visaktīvākās:
 - Rīga,
 - Jelgava,
 - Liepāja,
 - Ventspils.
- Vairākās pašvaldībās, kur dzīvo liels skaits nacionālo minoritāšu pārstāvju, integrācijas komisijas savu darbu ir pārtraukušas, t.sk. Daugavpilī un Rēzeknē.

Pastāvošās dialoga platformas – galvenie darbības principi

- Strukturētas dialoga iniciatīvas, ko veidojušas valsts vai pašvaldību institūcijas;
- Visu padomju darbs balstīts uz nolikumiem, kas nosaka to mērķus un uzdevumus, sastāvu, lēmumu pieņemšanas principus, sēžu sasaukšanas kārtību;
- Padomju locekļu darbs netiek apmaksāts;
- Vada galvenokārt attiecīgās valsts vai pašvaldību institūcijas pārstāvis.

Pastāvošās dialoga platformas – galvenie darbības principi

- **Kopējs mērķis:**
 - veicināt dialogu starp politikas veidotājiem un mazākumtautībām;
 - veicināt minoritāšu aktīvāku līdzdalību politisko, kultūras, izglītības un sociālekonomisko jautājumu risināšanā.
- **To funkcijas ietver:**
 - informācijas un viedokļu apmaiņu;
 - atzinumu sniegšanu par aktuāliem mazākumtautību jautājumiem;
 - tiesības pieprasīt informāciju no publiskās pārvaldes iestādēm;
 - priekšlikumu izstrādāšanu integrācijas politikas attīstībai.

Interviju rezultāti

- 17 intervijas:
 - 1 Saeimas deputāts;
 - 3 valsts institūciju pārstāvji;
 - 3 pašvaldību institūciju pārstāvji;
 - 7 mazākumtautību NVO līderi;
 - 3 pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji.
- Laiks: 2012. gada jūnijs - augusts

Galvenie secinājumi

- Konsultatīvās padomes ir nozīmīgs instruments, kas apliecina dialoga esamību starp publisko pārvaldi un mazākumtautībām.

“Dialogs nozīmē, ka ir līdzdalība problēmu identificēšanā, kas ir visgrūtākais uzdevums, kā arī risinājumu meklēšanā un pašā problēmu risināšanas procesā. Tas vēsta par sabiedrības gatavību iesaistīties un publiskās pārvaldes gribu iesaistīt sabiedrību.”

“Ir labi, ka ir padomes, tās dod iespēju sadzirdēt cilvēku balsis. Tās parāda, ka ir atšķirīgi viedokļi. Bet tas, ka šīs padomes pastāv, vēl nenozīmē, ka tās tiešām var kaut ko mainīt.”

Galvenie secinājumi

- Lielākā daļa intervējamo atzina, ka gandrīz visas padomes līdz šim izveidotas, lai demonstrētu, ka dialogs pastāv.
- Bieži vien padomes ir formālas. Tās dod iespēju izteikt viedokli, bet tām nav reālās ietekmes uz politiskajiem lēmumiem.

“Visas padomes ir pārsvarā imitāciju mehānismi, kas izveidoti, lai parādītu, ka sarunas notiek, lai gan patiesībā nekādi lēmumi netiek pieņemti.”

“Pastāvošajām konsultatīvajām padomēm nav taustāmu rezultātu.”

Galvenie secinājumi

- Bieži padomes tiek sasauktas pēc tam, kad lēmumi ir pieņemti, un padomes loma ir informēt NVO par šiem lēmumiem.
- Padomes nedarbojas kā forums, kur mazākumtautības var veidot dienaskārtību un izvirzīt jautājumus, kas skar viņu intereses un tiesības.

“Pastāvošās dialoga formas neņem vērā reālās problēmas. Latvijā viss ir izlemts jau iepriekš, nekas nevar tikt mainīts. Dienaskārtība un rezultāti ir institūciju iepriekš noteikti. Ja NVO varētu veidot dienaskārtību – tas atspoguļotu realitāti, jo NVO zina, kas ir īstās problēmas.”

Galvenie secinājumi

- Dialogs (savā būtībā formāls) visbiežāk ir kā reakcija uz saasinājumiem vai problēmām, ko rada atsevišķas sabiedrības grupas, politiskie spēki vai lēmumi.

“Daļa jautājumu ir risināti nevis tāpēc, ka tie ir apspriesti konsultatīvo padomju ietvaros, bet gan tāpēc, ka šos jautājumus ir izvirzījuši politiskie spēki.”

“Lielā mērā šie jautājumi ir atkarīgi no politiskās gribas. Ir bijis laiks, kad nevienam neinteresēja un nerūpēja integrācijas jautājums.”

Galvenie secinājumi

- Dialogs ir daudz efektīvāks pašvaldību līmenī, jo:
 - pašvaldību vadība un politiskie spēki, kas ir pie varas pašvaldībās ir daudz atvērtāki dialogam;
 - distance starp iedzīvotājiem un varu pašvaldību līmenī ir daudz mazāka;
 - pašvaldības nevar tik vienkārši ignorēt cilvēkus.

“Valsts līmenī jautājums joprojām ir ļoti politizēts. Situācija ir atšķirīga pašvaldību līmenī, jo pašvaldībai ir jānodrošina noteikts pakalpojumu klāsts neatkarīgi no kādiem specifiskiem faktoriem.”

“Tikai pašvaldību līmenī es redzu, ka vienkaršais cilvēks var kaut ko ietekmēt. Pārējos līmeņos nevar ietekmēt neko.”

Galvenās problēmas, kas saistītas ar konsultatīvo padomju darbu

- Nav skaidri definētas padomju funkcijas un kompetences, kā arī to savstarpējās sadarbības principi.
- Tiek apšaubīta daudzo padomju pastāvēšanas efektivitāte, to vietā rosinot izveidot vienu padomi, kas strādātu ar mazākumtautību jautājumiem un kam būtu reāla ietekme un vara.

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Galvenās problēmas, kas saistītas ar konsultatīvo padomju darbu

- Nav skaidri kritēriji pēc kādiem tiek izvēlētas organizācijas dalībai konsultatīvajos mehānismos;
- Integrācijas jomā joprojām pastāv princips “runāt ar savējiem”, ignorējot radikālāku vai kritisku viedokli;
- Dialogā netiek iesaistīti visi nozīmīgākie partneri.

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Galvenās problēmas, kas saistītas ar konsultatīvo padomju darbu

- Konsultatīvo padomju iesaiste politikas procesā ir novēlota;
- Visu padomju pieņemtajiem lēmumiem ir ieteikuma raksturs un tie nav juridiski saistoši;
- Normatīvie akti nepieprasa publiskās pārvaldes iestādēm konsultēties ar padomēm pirms konkrētu politikas dokumentu vai tiesību aktu pieņemšanas.

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Galvenās problēmas, kas saistītas ar konsultatīvo padomju darbu

- Trūkst konsultatīvo padomju darba izvērtējuma;
- Latviešu valodas zināšanas ir būtisks priekšnoteikums efektīvai dalībai konsultatīvajās padomēs;
- Lielai daļai organizāciju trūkst kapacitātes un nav pieredzes sadarbības veidošanā ar citām organizācijām.

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Priekšlikumi nākotnei...

- Pilnveidot spēju klausīties un saprast – abām pusēm ir jāspēj sadzirdēt reālās vajadzības un iespējas;
- Definēt skaidrus padomju locekļu izvēles kritērijus;
- Noteikt kā obligātu prasību visām padomēm reizi gadā atskaitīties par to darbu;
- Noteikt, ka padomju lēmumus nevar ignorēt. Atbildīgajai institūcijai tie ir jāanalizē un uz tiem ir argumentēti jāatbild;
- Informēt sabiedrību par padomju darbu.

Paldies!

Informācijai:

Latvijas Cilvēktiesību centrs
Alberta iela 13 (ieeja no Strēlnieku ielas), Rīga
Tālrunis: 67039290
www.cilvektiesibas.org.lv
E-pasts: office@humanrights.org.lv

